

11. Смолій В., Удод О., Ясь О. Історія інститутська, історія українська (ювілейні роздуми з академічної проблематики) / В. Смолій, О. Удод, О. Ясь // Український історичний журнал. – 2012. – № 1(502). – С. 4-28.
12. У лещатах тоталітаризму: перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936 – 1956 рр.) [Текст] : зб. документів і матеріалів : у 2 ч. / упоряд. Р. Пиріг [та ін.] ; відп. ред. В. Смолій ; НАН України, Інститут історії. – К., 1996. – Ч. 2: 1944–1956 рр. – [б. м.] : [б. в.], 1996. – 247 с.
13. Юсова Н. Зміна акцентів в українській радянській медієвістиці на проблему приєднання України до Росії (кінець 30-х – першої половини 40-х рр. ХХ ст.) / Н. Юсова // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки : Міжвід. зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 9. – С. 372-396.

**ПЕТРЫКИВ В. И** *Общественно-политическая основа формирования содержания высшего исторического образования в Украине в первые послевоенные годы.*

*В статье проанализированы общественно-политические условия, в которых развивалось высшее историческое образование после Второй мировой войны. Автор рассматривает процесс усиления идеологизации учебного процесса и связанные с этим изменения в историческом образовании Украины в конце 40-х – начале 50-х гг. На основе исходного материала раскрыто содержание исторического образования в университетах УССР. Рассмотрен процесс преследования историков за малейшее отклонение от официальной линии в написании и преподавании истории.*

**Ключевые слова:** идеологизация, история, высшее историческое образование, программы, учебники.

**PETRYKIV VOLODYMYR.** *Social and political background of forming the contents of higher historical education in Ukraine in early postwar years.*

*The article analyzes the social and political environment in which developing of higher education of history after the Second World War. The author discusses the process of strengthening the ideological learning process and associated changes in the history education in Ukraine in the early postwar years. Based on source materials the content of history education in the universities of the USSR. The process of persecution of historians for the slightest deviation from the official line in the history writing and teaching.*

**Keywords:** ideological, history, historic higher education, programs, textbooks.

УДК 373.2.016:796

**Потужній О. В.**  
**Державний вищий навчальний заклад**  
**“Переяслав-Хмельницький державний**  
**педагогічний університет імені Григорія Сковороди”**

## ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

*У статті висвітлюються напрямки та шляхи підвищення інтересу до занять з фізичної культури у старших дошкільників.*

*Старший дошкільний вік характеризується інтенсивним фізичним та психічним розвитком дитини. Один з суттєвих факторів, що забезпечує цей розвиток, є інтерес до занять фізичною культурою. Завдяки йому, діти беруть участь у самостійних рухливих та спортивних іграх, виявляють високу рухову активність під час занять фізкультурою.*

**Ключові слова:** інтерес, фізична культура, рухливі ігри, сім'я, старші дошкільники.

Початковою ланкою системи фізичного виховання молодих поколінь є фізичне виховання дітей у дошкільних закладах. Основи особистої фізичної культури, фундамент здоров'я, фізичного розвитку та мотивація здорового способу життя закладаються у кожної людини в дошкільний період.

Формування у людини стійкого інтересу до занять фізичною культурою, починаючи з дошкільного віку, є важливою передумовою для забезпечення її фізичної дієздатності, гармонійного розвитку і вдосконалення фізичних сил та здібностей. Це питання актуальне ще й тому, що дитина у дошкільний період свого життя має природну потребу в рухах, нових враженнях, цікавої для неї інформації, яка поступово втрачається у шкільному віці. Особливо важливо закласти інтерес до занять фізичною культурою в старшому дошкільному віці, бо він буде підкріплюватись біологічними потребами дитячого організму.

**Мета** – розкрити шляхи підвищення у старших дошкільників інтересу до занять з фізичної культури.

**Завдання дослідження:**

1. Проаналізувати досвід теорії і практики щодо підвищення інтересу до занять з фізичної культури.

2. Розкрити значення інтересу до занять з фізичної культури у дітей старшого дошкільного віку.

Формування у дітей стійкого інтересу до занять з фізичної культури у сучасних умовах має особливе значення у зв'язку з розв'язанням одного з основних завдань фізичного виховання – впровадження систематичних занять фізичними вправами у повсякденний побут людини [1].

Вважаючи інтерес важливим стимулом для занять фізичною культурою, у своїй практичній діяльності, для його формування враховуються такі педагогічні умови:

– використовувати найбільш раціональні способи організації дітей під час виконання основних рухів, застосування елементів змагань, підбирати ігрові вправи, наводити старшим дошкільникам приклади зі спортивного життя України;

– дати можливість дітям під час занять фізкультурою проявляти свою творчість та ініціативу;

– розповідати дітям про значення занять фізкультурою для всебічного розвитку організму (той, хто займається фізкультурою – не хворіє, стає сильним, швидким, сміливим та ін.);

– здійснювати індивідуальний підхід до нормування фізичних

навантажень, відзначати успіхи дітей у виконанні вправ, не сварити за тимчасові невдачі;

– давати дітям можливість побачити зріст своїх досягнень, щоб вони були впевнені, що сьогодні вони можуть більше, ніж вчора;

– намагатися знаходити нові, більш активні та оптимальні форми проведення занять з фізичної культури (сюжетні заняття, широке застосування змагального методу та ін.).

Умовно розподіливши фізичні вправи на шість груп: рухливі ігри, вправи з м'ячем, вправи з метання, стрибки та вправи з бігу, загальнорозвиваючі вправи, ми провели опитування дітей старшої та підготовчої до школи груп, який з видів фізичних вправ їм більше подобається.

У процентному співвідношенні були одержані такі дані: рухливі ігри – 36,6%; вправи з м'ячем (ракеткою та воланом) – 19,3%; вправи з метання – 12,5%; біг та бігові вправи – 9,9%; загальнорозвиваючі вправи – 9,4%; вправи із стрибків – 12,3%.

Виходячи із вищерозглянутих даних, у процесі фізичного виховання дітей широко застосовувались рухливі ігри та ігри спортивного характеру, ігрові вправи. Чим вони приваблюють дітей? Перш за все, їх цікавить сам процес ігрових дій, постійна змінюваність ігрових ситуацій. Дитина повинна самостійно приймати рішення, взаємодіяти з партнерами, проявляти швидкість, спритність та волю до перемоги. Тому одне нагадування про проведення цікавої для дітей гри викликає у них позитивні емоції.

Старші дошкільники віддають перевагу іграм та естафетам з конкретним визначенням переможців і чітким кінцевим результатом. Бажання перемоги, поміряти силу, спритністю породжують у дітей захопленість та азарт, тому їм необхідна допомога вихователя.

Однак, переважно вихователі намагаються провести ігри так, щоб жодна команда не перемогла (навмисно підтягують більш слабку), щоб перемогла дружба. Тому слід нагадати, що норми поведінки та соціальні почуття (товариськість, дисциплінованість, взаємодопомога, чесність та ін.) будуть формуватись більш надійно, якщо по закінченні гри та визначенні переможців провести розбір конфліктних ситуацій, обговорити поведінку окремих гравців. Треба пам'ятати, що визначення переможців – одна з важливих вимог до проведення гри з елементами змагань. Керуючи грою, необхідно управляти емоціями дітей у процесі її проведення та по закінченню. У такому разі гра буде дійовим засобом організації колективної діяльності дошкільників під час її проведення та впливу на виховання модальних та вольових якостей дитини.

Роль вправ з м'ячем, у розвитку спритності у дошкільнят, дуже велика. Головна причина інтересу дітей до цих вправ залежить від різноманітності

рухових дій, які вимагають точності, погодженості рухів, а в парних та групових іграх у багаточисленних різноманітних ситуаціях, які вимагають швидкості реакції, спритності, винахідливості та кмітливості. Спостереження свідчать, що десять хвилин занять, крім основних вправ з м'ячем – кидків, ловіння, – діти виконують понад 100 інших рухових дій: нахили, повороти, присідання, стрибки та ін., щоб спіймати або підняти м'яч з підлоги. В активну рухову діяльність включаються майже всі основні м'язові групи, що сприяють більш інтенсивній діяльності та розвитку серцево-судинної та дихальної систем.

Для оволодіння різноманітними руховими діями з м'ячем застосовують вправи зі школи м'яча. При виконанні вправ з м'ячем намагаємось аналізувати ступінь складності їх для дитини, спостерігаємо за тим, які вправи для неї більш складні. Водночас стимулюємо дитину у подоланні труднощів, звертаючи її увагу навіть на маленькі перемоги над собою. Якщо дитина не взмозі виконати складну для неї вправу, непомітно для малюка спрощуємо її.

З метою формування стійкого інтересу дітей до фізичних вправ намагаємось щоб невдач у них було менше, а успіхів більше, щоб у дитини міцніла впевненість у тому, що навіть складну вправу можна виконати, що кожне заняття робить їх більш спритними, швидкими та сильними.

Стимулюючи інтерес старших дошкільників до систематичних занять фізичною культурою, проводимо екскурсії до спортивних залів загальноосвітніх шкіл та дитячо-юнацьких шкіл, відвідуємо стадіон та басейн. Відвідуємо уроки з фізичної культури у школі та заняття зі спортивних ігор зі студентами факультету фізичного виховання педагогічного університету. Після таких екскурсій у дітей завжди виникає багато запитань, а інтерес до занять з фізичної культури значно збільшується.

Поширюючи знання дітей про фізичну культуру, застосовуємо яскраві альбоми, ілюстрації з журналів, які допомагають розповісти про різні види спорту, відомих спортсменів або показати фрагменти різноманітних змагань. Оформляємо альбоми разом з дітьми за такою тематикою: "Літні види спорту", "Зимові види спорту", "Спортивні ігри".

Дуже подобаються дітям дидактичні ігри зі спортивною тематикою: "Відгадай вид спорту", "Спортивне доміно", "Спортивне лото", "Спортивні кросворди". Участь дітей у цих іграх допомагає їм запам'ятовувати деталі одягу спортсменів, назву фізкультурного інвентарю та обладнання, засвоїти спортивну термінологію, прізвища відомих спортсменів та переможців Олімпійських ігор.

Зі старшими дошкільниками проводяться спортивні вікторини, які передбачають питання про спортивні події, фізкультурний інвентар та

обладнання, види спорту та ін. Щомісяця проводяться фізкультурні розваги: “Подорож у країну ігор”, “Мій веселий, дзвінкий м’яч”, “З фізкультурою дружити – сильним та здоровим бути”, “Зима у спортивному залі” та ін. Два рази на рік взимку та влітку проводимо фізкультурні свята, які проходять під девізом – “Дитячі Олімпійські ігри”.

Важливим аспектом підвищення ефективності фізичного виховання є створення оптимального рухового режиму для дитини у сім’ї [2-3]. З метою визначення практичних заходів щодо надання допомоги батькам з питань фізичного виховання дітей ми умовно поділили сім’ї на три категорії:

– благополучні – ті, в яких фізичному вихованню дітей приділяється певна увага;

– байдужі до фізичного виховання дітей – ті, в яких цей процес не контролюють;

– неблагополучні – ті, в яких батьки зовсім не займаються фізичним вихованням своїх дітей.

Більшість батьків належать до другої категорії. Майже всі батьки бажають, щоб їх діти були здоровими, міцними, займались фізичною культурою, але не знають, що для цього потрібно робити. Багато батьків не мають практичних навичок у проведенні зі своєю дитиною фізичних вправ. Вони не знають, у якому стані знаходиться фізичний розвиток дитини, її рухова підготовленість, що необхідно робити для зміцнення здоров’я малюка. Зрозуміло, що неосвічені в цих питаннях батьки не мають змоги давати дітям відповідні поради, спрямовувати їх інтереси до систематичних занять з фізичної культури. Характерно, що турботу про здоров’я та фізичне виховання своїх дітей батьки покладають на дошкільний заклад та лікарів. Своє безвідповідальне ставлення до фізичного виховання дитини вони аргументують обмеженням часу та великою зайнятістю на роботі.

Головним мотивом, який викликає у батьків бажання залучати дітей до систематичних занять фізичною культурою, зміцнення здоров’я та підвищення рівня фізичного розвитку дитини. Майже всі батьки теоретично визнають користь фізкультури, розуміють її вплив на гармонійний розвиток дошкільника, на виховання у нього позитивних моральних та вольових якостей. Однак у практиці ці вірні положення не реалізуються. Лише незначна частина батьків займаються фізичною культурою з дітьми регулярно. У деяких сім’ях інтерес до цих питань виникає тільки після чергових батьківських зборів та й то не на тривалий час.

Відношення до занять фізкультурою у сім’ї залежить від того, як займались самі батьки фізкультурою та спортом.

З метою зміцнення зв’язків дитячого садка з сім’ями у спільній реалізації завдань з фізичного виховання, потрібно запрошувати батьків на ранкову гімнастику та заняття з фізичної культури.

У кожній групі оформлювати екрани здоров'я, які відображають показники фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей і порівнювати їх зі стандартами та середніми показниками у виконанні основних рухів. Вихователі дошкільного закладу повинні постійно інформувати батьків про зміст фізичного виховання у своїх групах, давати практичні рекомендації щодо організації оптимального рухового режиму у сім'ї. Від вихователів батьки повинні одержувати поради щодо підбору загальнорозвиваючих вправ для комплексів ранкової гімнастики та проведення загартовуючих процедур. Зв'язок з сім'єю повинен бути зворотним, щоб вихователі мали об'єктивну інформацію про те, як здійснюється фізичне виховання дитини у сім'ї.

Інтерес у дітей до фізичної культури значною мірою залежить від того, як вихователі самі ставляться до систематичних занять фізкультурою та спортом.

**Висновки.** Таким чином, основними напрямками педагогічного впливу на підвищення інтересу до систематичних занять фізичними вправами є: стимулювання рухової діяльності; емоційне проведення фізичних вправ та рухливих ігор; дружні взаємовідносини між дітьми під час занять з фізичної культури; тісний взаємозв'язок фізичного виховання з трудовим, естетичним та морально-вольовим вихованням дошкільників.

#### *Використана література:*

1. *Богініч О.* Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри / О. Богініч. – К.: СП “ЧИП”. – 2001. – 140 с.
2. *Молодова Л., Бойченко Т., Колодій Н., Царенко А.* та ін. Як виростити дитину здоровою: посібник для батьків, учнів молодшого шкільного віку / Л. Молодова, Т. Бойченко, Н. Колодій, А. Царенко та ін. – К.: Прем'єр – Медіа, 2004. – С. 6-18.
3. *Сермеев Б. В., Атаев А. К., Мерлян А. В.* Физическое воспитание в семье / Б. В. Сермеев, А. К. Атаев, А. В. Мерлян. – К.: Здоров'я, 1986. – 293 с.
4. *Кочетов О., Козетов І., Тупіца Ю.* Фізична культура і здоров'я сім'ї / О. Кочетов, І. Козетов, Ю. Тупіца // Фізичне виховання в школі. – 1999. – № 2. – С. 52.

***Потужний А. В. Пути повышения интереса к занятиям физической культурой у старших дошкольников.***

*В статье освещаются направления и пути повышения интереса к занятиям физической культурой у старших дошкольников.*

*Старший дошкольный возраст характеризуется интенсивным физическим и психическим развитием ребенка. Один из существенных факторов, который обеспечивает это развитие, есть интерес к занятиям физической культурой. Благодаря ему, дети принимают участие в самостоятельных подвижных и спортивных играх, выявляют высокую двигательную активность во время занятий физкультурой.*

***Ключевые слова:*** *интерес, физическая культура, подвижные игры, семья, старшие дошкольники.*

***POTUZHNIY A. V. Ways of increase of interest to employments by a physical culture fo senio underfives.***

*In the article light up directions and ways of increase of interest to employments by a physical culture for senior underfives.*

*Senior preschool age is characterized intensive physical and psychical development of child. One of substantial factors, which provides this development, there is interest to employments by a physical culture. Due to him, children take part in independent mobile and sporting games, expose high motive activity during employments by physical education.*

**Keywords:** *interest, physical culture, mobile games, family, senior under-fives.*

УДК:378+371.13+378.147

**Реброва О. Є.**  
**Державний заклад “Південно-український  
національний педагогічний університет  
імені К. Д. Ушинського”**

## **ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ ДО РОБОТИ В ХУДОЖНЬО-МЕНТАЛЬНОМУ ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

*У статті розкривається сутність художньо-ментального шкільного середовища; актуалізуються питання підготовки майбутніх учителів музики та хореографії до роботи в ньому. Актуальність проблеми зумовлена запровадженням інтегрованої програми “Мистецтво”, перенесенням акценту художньо-естетичного навчання та виховання школярів на позашкільну та позаурочну роботу. Підготовка вчителів музики та хореографії за спеціалізацією “художня культура, етика та естетика” має орієнтувати майбутніх фахівців на адаптацію до художнього-ментального шкільного середовища, його педагогічну діагностику та покращення.*

**Ключові слова:** *середовище, художньо-ментальне шкільне середовище, майбутні вчителі музики та хореографії, принцип інтеграції.*

У педагогічній теорії і практиці існує думка про регулятивний вплив середовища на формування особистості, на якість навчання та виховання. Цей процес визначається як доведена наукою закономірність. У дослідженнях мистецької освіти визначеною є позиція щодо впливу на якість навчання, виховання та розвиток особистості такої умови, як створення творчої атмосфери. Йдеться саме про створення такого середовища, в якому дитина розвиватиметься вільно, емоційно-позитивно, навчається із задоволенням. Усе це вказує на важливість середовищного підходу до художньо-освітнього процесу.

Під час дослідження художньо-ментального досвіду особистості було звернено увагу на те, що такий досвід формується в певному культурно-освітньому середовищі [2]. Ментальні процеси освітнього середовища тяжіють до конкретизації, диференціації, індивідуалізації. Вони вимагають використання префіксу “само” і пов’язані з рефлексивними процесами. Таку особливість пояснюємо тим, що феномен ментальності є досить широким і